

Szalkszentmárton Község Képviselő-testületének

2024-2034

GAZDASÁGI PROGRAM

Elfogadva:

Tartalom

1. JELENLEGI HELYZET BEMUTATÁSA	3
1.1. Jogszabályi háttér.....	3
1.2. Helyzetelemzés.....	3
2. PRIORITÁS SZOLGÁLTATÁSFEJLESZTÉS ÉS A LAKÓKÖRNYEZET ÉLHETŐBBÉ TÉTELE	4
2.1. Infrastrukturális ellátottság.....	4
2.2. Fejlesztési javaslatok.....	5
2.3. A település alapadatai.....	6
2.4. Munkanélküliségi adatok alakulása 2016-2020. években	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSI JELLEMZŐI	7
3.1. Pénzügyek, vagyon	7
4. CÉLOK.....	8
4.1. Stratégiai célok.....	8
5. SWOT ELEMZÉS.....	8
6. A GAZDASÁGI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK ...	9
6.1. A gazdasági program végrehajtásának irányítása és ellenőrzése	9
Környezetvédelem	10
Oktatás, művelődés.....	10
Szociális és egészségügyi ellátás	10
Közbiztonság	10
Civil szervezetek	10
Munkahelyteremtés.....	10
Településfejlesztési politika	10
Pénzügyi és adópolitika.....	11
Közzolgáltatás	11
7. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI POLITIKA CÉLKITŰZÉSEI.....	11

1. JELENLEGI HELYZET BEMUTATÁSA

1.1. Jogszábályi háttér

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban Mőtv.) 116. §-a rendeli el a helyi önkormányzatok számára a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseinek gazdasági programban, fejlesztési tervben történő rögzítését.

A Mőtv. 42. § 4. pontja a képviselő-testület át nem ruházható hatásköröként határozza meg a gazdasági program elfogadását.

Az Mőtv. 116. §-a ad útmutatást a program tartalmára vonatkozóan a következők szerint: A gazdasági program helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. A gazdasági program – a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban – kiemelten tartalmazza az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.

1.2. Helyzetelemzés

A település rövid története¹

A mai Szalkszentmárton határában feküdt a középkorban Szalk falu, melynek eredete az Árpád-korra nyúlik vissza, amikor Szalki nemesek birtokolták.

A 14. század első felében az itteni birtokokat Szent Mihály-templom felével együtt adományozás és vásárlás útján Becsei Imre szerezte meg. Becsei Imre barsi ispán emellett megvásárolta 1320-ban a Duna bal partján fekvő Szalk birtokból elkülönített Petlendet a szalki Szent Mihály-templom másik felével együtt, majd 1324-ben a Szalktól elválasztott Beledülése (a későbbi Billyén) birtokot dunai halászzattal együtt. Petlend Lovászfölde és a veszprémi apácák birtoka, Szántó között feküdt, Beledülése pedig Petlend és Lovászfölde szomszédságában volt. Lovászt, mely az Árpád-korban a királyi lovászok faluja lehetett, 1324-ben már Szent Mártonnak szentelt templomáról Szentmártonnak nevezték, mely szintén Becsei Imre birtoka volt. A 14. század elején így került mind Szalk, mind Szentmárton és azok tartozékai (Beledülés, Petlend, Csabony, Szentlőrinc) a bátmonostori Töttös család birtokába. 1466-ban Bátmonostori Töttös László és Várdai István kalocsai és bácsi érsek testvérekké fogadták egymást, melynek értelmében Töttös fiú utód nélküli halála esetén Szalk, Csabony, Szentmárton, Beledülése és Szentlőrinc István érsek és unokaöccsei, Várdai Miklós fiai, Miklós, Simon, Mátyás és Aladár kezébe kerülnének. Töttös László 1468. évi halálát követően e birtokok ténylegesen a Gutkeled nembeli Várdai család birtokába jutottak. Amit csak megerősített az, hogy Töttös László lánya előbb Várdai Simon, majd annak halála után Várdai János felesége lett. Ez utóbbi házasságából származó unokája, Katalin Csábrági Erdődy Bálint

¹ Szerző: Kovácsné dr. Weisz Boglárka

felesége volt, így a 16. század elején Szalk és Szentmárton birtokosaként az Erdődyek is megjelentek.

A budai szandzsák 1546 és 1590 között készült összeírásai szerint Szalk szpáhi birtok volt, míg Szentmárton 1562-től szultáni hász-birtok, és mindkét település lakosság száma folyamatosan növekedett ezen idő alatt, de a két település közül Szentmárton számított a jövedelmezőbbnek. Ugyanezen forrásból tudjuk azt is, hogy 1580-ban már Szentmártont Szalkszentmártonnak hívták. Szalk területéről a lakosság a 16–17. század fordulóján költözhetett át Szalkszentmártonba, mert 1610 körül Szalk „Szalky Szent Martony” pusztájaként szerepel Csabony és Szentlőrinc mellett. 1860-ban Kucsera József jegyző szerint a szalkiak és a csabonyiak a dunai árvizek és a török sajkások támadásai miatt költöztek a Dunától távolabb fekvő Szentmártonba. A település első ismert pecsétje 1624-ben készült, amelyen a ZOLK SZENT MARTON PÖCSETE † felirat található. A hosszúkás pecsét belterét barokk pajzs tölti be, melyen nyilakkal keresztben átlőtt szívből kinövő, három ágú és levelű növény, a felső levél mellett a heraldikai jobb oldalon csillag, a bal oldalon hold található. A pajzs felett 1624-es dátum olvasható. A 17. században Várkonyi Amadé család és a Balassa család kezébe került a falu.

A szalkszentmártoni uradalmat (Szalk, Csabony és Szentlőrinc pusztákkal) 1790-ben a Festetics család vásárolta meg, és ők lehettek azok, akik kijárták a mezővárosi címet a településnek, amellyel 1871-ig éltek. A 18. század legvégén 311 ház állt a településen, és 2175 lakos élt itt. 1863-ban Széchenyi Kálmán birtokába került. Az 1898. évi törvény alapján Szalk-Szent-Márton hivatalos neve 1902-től lett a ma is használt Szalkszentmárton. A 20. század elején Vigyázó Sándor és Dombovits Dávid és Ignác bír nagyobb birtoktesttel a településen. Az első világháborúban közel száz hősi halottat veszít a falu, 1918–19 viharos hónapjait viszonylag nyugalomban vészelték át az ott élők, csak Homokszentlőrinc pusztáról van adat radikális uradalmi földfoglalásról 1919 januárjából.

A két világháború között már hitelszövetkezet, kereskedelmi és iparos egyesület, és két negyvennyolcas kör, valamint gazdakör is működött a községben. 1928-ban a szalkszentmártoni mintegy 5500 holdas terület, a Vigyázó-örökség részeként a Magyar Tudományos Akadémiához került. A második világháborúban százánál több szalkszentmártoni halt meg, de a front a községen vérontás nélkül vonult át. 1945 tavaszán az Akadémia birtoka beleesett a földosztásba, és ott alakult meg az első termelészövetkezet is 1949-ben. Az 1950-es megyerendezés során Szalkszentmárton Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye helyett Bács-Kiskun megyében fekvő településsé vált. 1963-ban a Szalkszentmártonhoz tartozó Szalki szigetet Dunaújvároshoz csatolták, amely valójában már 1950-től a Dunaújvárosi tanács kezelésében volt. 1990-ben tizenegy képviselővel alakult meg Szalkszentmárton Önkormányzata, 2010-től a képviselők száma hat főre csökkent.

A Község fekvése, megközelíthetősége

Szalkszentmárton Bács-Kiskun megye északi részén, a Kiskunság szélén, a Duna bal partján fekszik, attól 4 km-re. Budapeستől és Kecskeméttől egyaránt 60 km választja el.

2. PRIORITÁS SZOLGÁLTATÁSFEJLESZTÉS ÉS A LAKÓKÖRNYEZET ÉLHETŐBBÉ TÉTELE

2.1. Infrastrukturális ellátottság

Szalkszentmárton infrastrukturális fejlettsége közepesnek mondható.

A település belterületén megoldott a vezetékes ivóvíz ellátás, jelenleg a belterületi ingatlanok többsége csatlakozott a rendszerhez, a többi állampolgár közkifolyókon jut hozzá az egészséges ivóvízhez. A szennyvíz csatorna-rendszer a belterületen kiépített. Vezetékes gázszolgáltatás van a településen. A villanyárammal ellátottság 100%-os. A község úthálózata kiépített, de helyenként korszerűtlen. A járdák egy része rossz állapotú és balesetveszélyes, de közfoglalkoztatotti programok keretében több száz méternyi járda felújításra került. A felszíni vízvezetés hagyományos módon történik, ami nem felel meg a kor követelményeinek.

2.2. Fejlesztési javaslatok

A fejlesztési javaslatok kidolgozásakor az egyik, ha nem a legfontosabb célkitűzés a település népességmegtartó erejének a biztosítása volt. Az utóbbi időben megnövekedett a fiatalok, ezzel együtt a gyermekek száma.

1. Az úthálózat fokozatos felújítása pályázati úton, illetve (a költségvetés függvényében) önerőből, ezzel párhuzamosan a járdaépítés és -felújítás folytatása.
2. A település utcajelző tábláinak cseréje, új koncepció alapján táblák kihelyezése.
3. A megváltozott éghajlati viszonyok miatt (nagy szárazságok, hirtelen lezúduló csapadék) fokozottan kell karbantartani az árkokat, áttereszeket:
 - a járdaprogramra épülve az átfolyók, árkok tisztítása (a közmunkaprogram keretében),
 - átfolyók cseréje (a közmunkaprogram keretében),
 - az útfelújításhoz kapcsolódva új árkok kialakítása.
4. A községben lévő zöldövezetek, parkok állagmegőrzése, a fák állapotának felülvizsgálata. Az úgynevezett „Körtóban” a fák kivágása, ültetése, futópálya, szabadidős központ kialakítása. A Zrínyi utcai záportározó környékének parkosítása.
5. A temető hátsó kapujának cseréje, ugyanitt szilárd burkolatú parkoló kialakítása, a temető területén a világítás megoldása.
6. Az illegális szemétkerakók kialakulásának megelőzésére az elektronikai és a gumibroncs begyűjtés és elszállítás biztosítása (évente kétszer). A már kialakult illegális szemétkerakók felszámolása (ehhez pályázati forrás szükséges). Az építési törmelék és a zöldhulladék lerakó kialakítása (a törvényi szabályozás függvényében).
7. A közvilágítás bővítése, az azbesztcement anyagú vízvezetékek cseréjének előmozdítása a szolgáltatónál (pl. Kádár utca), hiányzó gerincvezeték kialakítása a Malom utcában az ingatlanokhoz tartozó vízbekötések kialakításával.
8. A legkisebbek számára a játszótérek játékeinak karbantartása, korszerűsítése, a vízellátás biztosítása, parkolók kialakítása, ezen felül a telepi játszótéren a kerítés cseréje. Az idősebb gyerekek, fiatalok számára a Kresz-park felújítása, valamint a sportpark állagmegóvása.
9. A településen az utóbbi években megnövekedett az elektromos hajtású mozgássérült mopedek, az elektromos biciklik használata, ezek számára a faluközpontban fedett tároló kialakítása.
10. A homokpusztai üdülők tulajdonviszonyának rendezése, ezt követően a zártkerti területrésszel együtt az infrastruktúra fejlesztése.

11. A Fóka-öböl hasznosítási lehetőségeinek feltérképezése, és a megfelelő funkció kialakítása.
12. A telepi óvoda felújításának befejezése:
 - a volt szolgálati lakás felújítása, ott az óvodához kapcsolódóan fejlesztő szobák kialakítása
 - a külső homlokzat egységesítése
13. A benti óvodánál a tároló környezetének kialakítása, a kerítés cseréje.
14. A Művelődési háznál tetőcsere, az utcafronton lévő bejárati szín felújítása, a kültéri színpad korszerűsítése.
15. A több mint 30 éve épített, az utóbbi években külső felújításon átesett szolgálati lakások belső felújítása (fürdőszoba, konyha, aljzat).
16. A Bacsó Béla úti volt általános iskola épületeiben civil központ kialakítása (ehhez pályázati forrás, a civil szervezetekkel az együttműködés elengedhetetlen).
17. A Jókai u. 1. szám alatti ingatlan rendbetétele, kültéri néprajzi kiállítótér kialakítása.
18. Az Önkormányzat számára telephely kialakítása, mellyel a Jókai utcai ingatlan, valamint a Vecsei út melletti telephelyeket váltanánk ki a rendezett településkép kialakítása érdekében.
19. A több mint 90 éve működő ártézi kút csővezetékének felülvizsgálata, javítása. A madoccai kút újranyitási lehetőségének felülvizsgálata.
20. Polgármesteri hivatal udvarán levő garázsok, tárolóhelyek felújítása, az épületeket a műemlékvédelmi környezetnek megfelelő kialakítása. Ugyanezen okból a Hivatalt körbevevő, rossz állapotú kerítés cseréje.
21. A településen közösségi életét meghatározó civil szervezetek támogatása, a jól működő egyesületek az Önkormányzat munkáját, a település közösségi életét jelentősen befolyásolják.

2.3. A település alapadatai

Népességszám: 2.869 fő (KSH, 2020.), 2.891 fő (KSH, 2021.), 2.771 fő (KSH 2022.), 2.814 (KSH 2023.), 2.957 fő (KSH, 2024.)

Terület: 82,08 km²

Belterület: 316 hektár

Külterület: 7830 hektár

Zártkert: 62 hektár

A település rendelkezik iskolával, óvodával.

Szalkszentmárton – hasonlóan a többi vidéki faluhoz – a mezőgazdasági termelésre volt berendezkedve. A mezőgazdaság adta a lakosság megélhetését, ez határozta meg a település szerkezetét. A 70-es 80-as évektől egyre többen költöztek el Szalkszentmártonról és a mezőgazdaság is egyre kevesebb ember megélhetését biztosította.

Ahhoz, hogy a község újra életképes legyen mindenképpen a mezőgazdaságra és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokra kell alapozni a jövő fejlesztéseit. A településen most is több mezőgazdasági vállalkozás működik, így ezen vállalkozások magasabb munkaerő igényének támogatása az egyik legfontosabb feladat.

A közfoglalkoztatottak száma éves átlagban 15-25 fő között változik.

A közmunka programmal Szalkszentmárton községben szeretnénk hosszú távon számolni, azonban a tendencia az, hogy szerencsére egyre többen kerülnek vissza a munkaerő piacra.

3. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSI JELLEMZŐI

A 2023. évi költségvetési főösszeg 814.952 e Ft. Az éves költségvetés mintegy ,2 %-át fordítják szociális támogatásokra. Az Önkormányzat az egészségügyi alapellátással kapcsolatos feladatait egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott felnőtt háziorvosokkal, valamint tartós helyettesítési szerződéssel látja el a gyermek háziorvos tekintetében.

A kommunális feladatok ellátását az arra szakosodott gazdasági társaságok végzik. Az államigazgatási feladatokat a Szalkszentmártoni Polgármesteri Hivatal látja el.

3.1. Pénzügyek, vagyon

Az önkormányzat bevételei körében továbbra sem számolhatnak a szabad felhasználású állami támogatás számottevő növekedésével. Nem lehet cél az önkormányzati ingatlanvagyon értékesítése. A saját bevételek növekedése, pályázati források elérése teremthet forrást a fejlesztéshez, a közszolgáltatásokhoz. A saját bevételek körében meghatározóak a helyi adókból származók adóbevételek. Az igazságos közteherviselés elve alapján az önkormányzati feladatok finanszírozhatósága érdekében az adóviselési képességgel rendelkezők továbbra is hozzá kell járuljanak a közösségi kiadásokhoz. A tervezett adóbevételek megszerzése érdekében a hivatalnak hatékonyabbá kell tennie a behajtást és a végrehajtást, kiterjesztve a saját bevételt jelentő szabálysértési bírságokra is. Az önkormányzati vagyon forgalomképtelen törzsvagyon részének (pl. utak, közterületek, intézmények) funkciója a közszolgáltatások biztosítása, amelynek állagát javítani, értékét lehetőség szerint növelni kell (karbantartással, felújítással, beruházással).

Az önkormányzat vagyona tartósan nem csökkenhet, vagyonhasznosítási alapelv a „vagyonért vagyont”, tehát a forgalomképes vagyon hasznosításából származó bevételeket vagyonszerzésre, beruházásra lehet felhasználni. Fel kell mérni a hosszú távon nem használható ingatlanokat, ezek bérbeadásából származó bevétel alapja lehet a pályázati önrészeknek. Az ésszerű, takarékos gazdálkodás, a fejlesztési tervek legalább pályázati saját részének biztosíthatósága érdekében a működést szolgáló költségvetési kiadások a legszükségesebb mértékűek, valós igényeket szolgálók legyenek. A költségvetési gazdálkodásban figyelembe kell venni, hogy a tervezett beruházásokhoz a pályázati önrész

biztosított legyen. A költségvetési tervezésben továbbra is előre kiszámítható, célszerű, igazságos, feladatfinanszírozó módszereket kell alkalmazni.

4. CÉLOK

A gazdasági program elkészítésének fő célja, hogy Szalkszentmárton Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a ciklusának időszaka alatt egy egységes, előre meghatározott célrendszer szerint működjön, községünk pedig az elmúlt években megvalósított fejlesztések által kijelölt úton haladjon tovább. Kiemelt szerepet szánunk a fejlesztések egymásra épülő, koherens megvalósítására, amelyhez elengedhetetlen a szükséges anyagi források, eszközök megteremtésére.

Fontos feladatunk volt az előkészítés során feltárni a problémákat, felismerni a szükségleteket, meghatározni azokat a fejlesztési irányokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy előrébb mozdítsuk községünket. Jelen kidolgozott gazdasági program egy váznak tekinthető, amely józan megfontolással és a pályázati lehetőségek megfelelő felhasználásával a későbbiekben bővíthető, alakítható, de mindig figyelemmel kell lenni a lakossági igények minél szélesebb körű kielégítésére, beruházásra továbbiakban is csak akkor nyílik lehetőség, ha arra központi vagy pályázati forrás nyílik akár központi támogatás, akár Európai Unió forrás elnyerése mellett. Az önkormányzat saját bevételei csak kisebb munkák, karbantartási feladatok finanszírozására, valamint a pályázati önerők biztosítására elegendők.

4.1. Stratégiai célok

Cél a község gazdasági erejének növelése és a helyi gazdasági élet élénkítése.

Az Önkormányzatnak kiemelt célja – melyet a jövőképében is megfogalmaz – hogy vonzó befektetési környezetet hozzon létre, javítsa a települési környezetet, ösztönözze új munkahelyek létesítését.

Azonban nagyon fontos, hogy az Önkormányzat gazdasági téren csak olyan fejlesztéseket valósítson meg, amelyek rentábilis működtetése piaci alapon is reális. Emellett minden fejlesztésnél kulcsfontosságú, hogy az az energia szükséglet szempontjából is a gazdaságosság.

5. SWOT ELEMZÉS

<i>Erősségek</i>	<i>Gyengeségek</i>
Természeti szépség	A lakosság elöregedése
Védett, különleges növény és állatvilág	Kevés munkalehetőség

Távolság a zajos, szennyezett területektől Rekreációs pihenési lehetőségek A helyben lakók erős kötődése a faluhoz Szennyezetlen környezet	Utak rossz állapota
<i>Lehetőségek</i>	<i>Veszélyek</i>
Idegenforgalmi fogadóképesség bővítése Községi szolgáltatás színvonalának emelése A szabadtéri programok bővítése	Pályázati önerő hiánya A lakosság elöregedése

6. A GAZDASÁGI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

Az önkormányzat a gazdasági program megvalósítása érdekében kiemelt feladatának tekinti:

- település és környezete természeti adottságainak fokozott védelmét,
- az infrastruktúra további fejlesztését
- a környezetkultúra javítását, a településszociológia fejlesztését
- A program megvalósítása érdekében folyamatosan kell készíteni pályázatokat, amiért a polgármester felelős.

6.1. A gazdasági program végrehajtásának irányítása és ellenőrzése

A jelen gazdasági program által meghatározott feladatok végrehajtásáért elsősorban a polgármester felelős, de képviselőknek is kötelessége segíteni ebben a munkájában.

A program végrehajtásához szükséges forrásokat az éves költségvetés készítésekor kell megtervezni és lehetőség szerint biztosítani.

A programban meghatározottaktól eltérni, illetve módosítani csak a képviselő- testület előzetes jóváhagyása után lehet.

A polgármester a jóváhagyott gazdasági program időarányos teljesítésének alakulásáról, az esetleges nehézségekről folyamatosan köteles a képviselő- testületet tájékoztatni.

Környezetvédelem

- parlagfű irtás, általános gyommentesítés az önkormányzat területén
- Szalkszentmárton tisztaságáért folytatott munkálatok (pl.: szemétszedés)
- a közterületek virágosítása, parkosítás, (díszfák ültetése, pihenő padok kihelyezése)
- az Önkormányzat üres telkeinek rendbetétele

Oktatás, művelődés

- tehetséges, szociálisan rászorult tanulók támogatása (Bursa)
- Szalkszentmárton községben falunap rendezése, hagyományának ápolása
- ünnepeink megtartása, színvonalának, az azon való résztvevők számának növelése

Szociális és egészségügyi ellátás

- jelenlegi szociális és egészségügyi rendszer fenntartása
- szociálisan rászorult személyek támogatása (idős, magányos, beteg emberek támogatása, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás fejlesztése társulásban)
- kötelező és ajánlott szűrővizsgálatok népszerűsítése

Közbiztonság

- jó együttműködés fenntartása rendőrséggel és polgárőrséggel (térfigyelő kamera rendszer fejlesztése)
- közterületek, rendezvények rendjének megőrzése

Civil szervezetek

- a Szalkszentmártoni civil szervezetekkel a jó kapcsolat megőrzése
- közös rendezvények szervezése
- lakosok aktív közreműködésének kérése rendezvények lebonyolításánál

Munkahelyteremtés

- új vállalkozások elindításának, letelepedésének elősegítése

Településfejlesztési politika

- információs táblák kihelyezése

- kútjaink rendbetétele
- műemlékeink állapotának megőrzése, javítása
- településszerkezeti és szabályozási terv felülvizsgálat

Pénzügyi és adópolitika

- adónemek felülvizsgálata
- pályázatokhoz szükséges önerőalap biztosítása
- folyamatos pályázati lehetőségek kihasználása

Közzolgáltatás

- ügyfélbarát önkormányzati szolgáltatói tevékenység fenntartása községünkben
- átlátható és ellenőrizhető hivatal
- elektronikus ügyintézés folyamatos megvalósítása, illetve képviselő-testületi ülésre előterjesztések elektronikus kiküldése

7. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI POLITIKA CÉLKITŰZÉSEI

Szalkszentmárton Község Önkormányzatának településfejlesztési politikájának legfőbb célkitűzése, hogy az önkormányzati vagyon a Képviselő-testület ciklusa alatt tartósan ne csökkenjen. Csak olyan fejlesztéseket vállaljon, melyekkel a megvalósuló eszközöket, programokat a működtetés során is zökkenőmentesen finanszírozni tudja.

